

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра кримінального права №2

Р О Б О Ч А П Р О Г Р А М А

навчальної дисципліни

«Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право», Харків: Нац.юрид.ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. – 29 с.

Розробники:

Харитонов Сергій Олександрович,
доктор юридичних наук, доцент
Дзюба Юрій Павлович,
кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри кримінального права №2
(протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри кримінального права № 2
(протокол № 8 від 10 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Харитонов Сергій Олександрович, доктор юридичних наук, доцент.

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	10
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	17
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	21
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	23
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти	25
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	26

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право», спеціальності 081«Право» Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура дисципліни
Кількість кредитів - 4,0	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Рівень освіти – другий (магістерський)	За вибором студента
Модулів – 3		Рік підготовки:
		1-2 семестр
Загальна кількість годин – 120		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 10-16.		20 год.
		Практичні заняття
		20 год.
		Самостійна робота
		80 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань: (диференційований залік)

Мета навчальної дисципліни «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень» – формування у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня навчання глибоких теоретичних знань, належних вмінь та навичок, необхідних для ефективної практичної діяльності у галузі застосування кримінального закону; розвиток здібностей тлумачити норми кримінального права; вироблення навичок правильного застосування кримінально-правових норм при вирішенні практичних казусів, а також вміння аргументувати свою позицію; виховання у студентів шанобливого ставлення до кримінального права та закону як до засобів захисту громадян,

їх прав, свобод та законних інтересів, інтересів суспільства та держави від кримінально протиправних посягань;

Завданням дисципліни є поглиблене вивчення здобувачами вищої освіти теоретичних засад кваліфікації кримінальних правопорушень; набуття практичних навичок швидко та правильно орієнтуватися у чинному законодавстві України про кримінальну відповідальність; вироблення умінь вирішувати складні питання застосування кримінального закону, що виникають під час кваліфікації кримінальних правопорушень; поглиблення навичок відмежовувати кримінальні правопорушення від діянь, що не є кримінально протиправними; формування здатності чітко розмежовувати кримінальні правопорушення між собою; уміння вирішувати питання колізії та конкуренції кримінально-правових норм, що виникають під час кваліфікації кримінальних правопорушень; формування розуміння юридичної природи правових позицій Верховного Суду та правових висновків Європейського суду з прав людини та вміння застосовувати їх на практиці.

Пререквізити: «Кримінальне право. Частина Загальна», «Кримінальне право. Частина Особлива», «Кримінальний процес», «Теорія права», «Конституційне право України», «Порівняльне правознавство».

Кореквізити: «Професійна відповідальність правника».

Постреквізити: -

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РН – 1. Розуміння сутності кваліфікації кримінальних правопорушень.

РН – 2. Здатність застосовувати юридичну конструкцію складу кримінального правопорушення як нормативно-правову підстава кваліфікації.

- РН – 3. Розуміння логіко-гносеологічних основ кваліфікації кримінальних правопорушень.
- РН – 4. Опанування принципами кваліфікації кримінальних правопорушень.
- РН – 5. Розуміння підстави та етапів кваліфікації кримінальних правопорушень.
- РН – 6. Здатність тлумачити кримінальний закон.
- РН – 7. Розуміння складу кримінального правопорушення як нормативно-правової підстави кваліфікації.
- РН – 8. Здатність кваліфікувати кримінальні правопорушення за їх об'єктом та предметом.
- РН – 9. Розуміння особливостей кваліфікація кримінальних правопорушень за їх об'єктивною та суб'єктивною стороною.
- РН – 10. Розуміння особливостей конструкції складів кримінальних правопорушень (матеріальні, формальні та усічені) та їх значення для кваліфікації кримінальних правопорушень.
- РН – 11. Здатність кваліфікувати кримінальні правопорушення при помилці особи об'єкті, предметі кримінального правопорушення, при помилці в суспільній небезпечності діяння, в характері (виді) та розмірі суспільно небезпечних наслідків, у розвитку причинного зв'язку, при відхиленні дії або удару.
- РН – 12. Розуміння особливостей кваліфікації кримінальних правопорушень при наявності ознак, визначених у законі оціночними поняттями та при бланкетних диспозиціях закону про кримінальну відповідальність.
- РН – 13. Здатність кваліфікувати кримінальні правопорушення при конкуренції кримінально-правових норм як частини та цілого, загальної та спеціальної норми.
- РН – 14. Розуміння особливостей кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті.
- РН – 15. Здатність розмежовувати склади кримінальних правопорушень між собою та відмежовувати від діянь, що не є кримінально протиправними.

- РН – 16. Розуміння особливостей кваліфікації незакінчених кримінальних правопорушень.
- РН – 17. Розуміння особливостей кваліфікація ускладнених одиничних, закінчених триваючого та продовжуваного кримінального правопорушення.
- РН – 18. Здатність кваліфікувати кримінально протиправні посягання на непридатний об'єкт та посягання з непридатними засобами.
- РН – 19. Розуміння особливостей кваліфікації незакінченого кримінального правопорушення та можливість добровільної відмови від доведення посягання до кінця при незакінченому кримінально протиправному діянні.
- РН – 20. Здатність кваліфікувати кримінальні правопорушення при їх повторності.
- РН – 21. Здатність кваліфікувати кримінальні правопорушення за сукупністю.
- РН – 22. Розуміння особливостей кваліфікації кримінальних правопорушень при рецидиві.
- РН – 23. Здатність оцінити помилки кваліфікації, їх причини та негативні наслідки. Зміна кримінально-правової кваліфікації.
- РН – 24. Здатність до юридичного закріплення кваліфікації у процесуальних актах застосування кримінально-правових норм.

Загальних компетентностей:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК9. Здатність працювати в міжнародному середовищі.

- ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.
- ЗК1.2. Здатність оцінювати та підтримувати якість результату професійної і соціальної діяльності.
- ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.
- ЗК1.5. Здатність до лідерства, відповідальності, ухвалення неупереджених і вмотивованих рішень.

Спеціальних компетентностей:

- СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
- СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.
- СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.
- СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
- СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
- СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.
- СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.
- СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.
- СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування,

враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

СК1.1. Здатність аналізувати механізми оцінки ефективності юридичної практики за напрямками (галузями) юридичної діяльності.

СК1.2. Здатність демонструвати знання й розуміння правових систем в умовах глобалізації.

СК1.3. Здатність розрізняти принципи інститутів публічного і приватного права в юридичній діяльності.

СК1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

СК1.6. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів (правотворчості, законодавчої техніки, техніки створення корпоративних актів, юридичних документів, систематизації юридичних актів, юридичного письма та юридичної термінології тощо).

Програмних результатів навчання:

ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових

інститутів.

ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ПРН1.1. Визначати індикатори якості й ефективності юридичної практики.

ПРН1.2. Демонструвати знання й розуміння проблематики глобалізації в контексті розвитку сучасних правових систем.

ПРН1.3. Аналізувати механізми публічно-правового і приватно-правового регулювання в юридичній практиці.

ПРН 1.4. Характеризувати особливості інноваційної діяльності та інноваційного менеджменту у правовій сфері.

ПРН 1.5. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.

ПРН1.6. Демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів в дискурсі правової епістемології та юридичної практики.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні положення кваліфікації кримінальних правопорушень.

Тема 1. Поняття кваліфікації кримінальних правопорушень.

Загальна характеристика кримінальних правопорушень і проблеми їх правильної кваліфікації. Теоретичні підходи та нормативно-правова основа формування поняття «кваліфікація кримінальних правопорушень». Поняття кваліфікації кримінальних правопорушень

Підстави кваліфікації кримінальних правопорушень. Поняття та види кваліфікації кримінальних правопорушень. Суспільно-небезпечне діяння як фактична підстава кваліфікації кримінальних правопорушень. Предмет доказування

у кримінальному провадженні і коло фактичних обставин (фактична підстава), що підлягають встановленню під час досудового розслідування як необхідна умова правильної кваліфікації кримінальних правопорушень. Юридична (нормативно-правова) підстава кваліфікації кримінальних правопорушень. Склад кримінального правопорушення як юридична підстава кваліфікації. Поняття та структура складу кримінального правопорушення: загальна характеристика. Склад кримінального правопорушення і кримінально-правова норма, їх співвідношення і взаємозв'язок. Особливості нормативного закріплення ознак і елементів складів кримінального правопорушення в статтях КК.

Гносеологічні та формально-логічні засади кваліфікації кримінальних правопорушень. Основні прийоми та форми пізнавальної діяльності, що використовуються в процесі кваліфікації. *Віднесення* *одиночного явища* (вчиненого суспільного небезпечного діяння) *до множини явищ*, - суспільно небезпечних діянь певного виду (типу) як процес пізнавальної діяльності під час кваліфікації кримінальних правопорушень. Логіко-юридичні основи пізнавальної діяльності як наукове підґрунтя правильної кваліфікації кримінальних правопорушень. Кваліфікація кримінальних правопорушень як дедуктивна операція, що відповідає вимогам і правилам категоричного силогізму.

Розмежування кримінальних правопорушень як важлива складова у процедурі їх кваліфікації. Результати кваліфікації кримінальних правопорушень та їх закріплення в актах кримінального провадження. Відмежування кримінальних правопорушень від інших правопорушень, що не є кримінально протиправними.

Тема 2. Види кваліфікації кримінальних правопорушень .

Види кваліфікації кримінальних правопорушень. Офіційна (легальна) та неофіційна кваліфікація. Кваліфікація кримінальних правопорушень органами досудового розслідування, органами дізнання, слідчим, прокурором на різних етапах досудового розслідування кримінального провадження. Кваліфікація кримінальних правопорушень судом на різних стадіях судового провадження.

Доктринальна та звичайна (буденна) кваліфікація. Правильна та неправильна (помилкова) кваліфікація кримінальних правопорушень. Недостатня та надлишкова кваліфікація.

Тема 3. Принципи та етапи кваліфікації кримінальних правопорушень.

Принципи кваліфікації кримінальних правопорушень. Поняття та види принципів кваліфікації кримінальних правопорушень, їх значення для правильного застосування закону про кримінальну відповідальність.

Законність як принцип кваліфікації кримінальних правопорушень. Принцип об'єктивності кваліфікації. Точність як принцип кваліфікації кримінальних правопорушень. Офіційність – як важливий принцип дотримання прав та законних інтересів громадян. Обов'язок держави забезпечити правильну кваліфікацію вчиненого кримінального правопорушення як важлива гарантія законності. Точність і повнота як базові принципи кваліфікації кримінальних правопорушень. Принцип індивідуальності кваліфікації. Принцип вирішення спірних питань на користь особи, дії якої кваліфікуються та недопустимість подвійного інкримінування.

Етапи кваліфікації кримінальних правопорушень як послідовне встановлення у вчиненому суспільно небезпечному діянні елементів (і відповідних їм ознак) складу кримінального правопорушення. Встановлення фактичних обставин вчиненого кримінального правопорушення, обрання кримінально-правових норм та їх тлумачення в процесі кваліфікації кримінальних правопорушень. Порівняння ознак вчиненого суспільно небезпечного діяння (фактичний склад) з ознаками складу кримінального правопорушення, що визначений у відповідній кримінально-правовій нормі. Юридичне закріплення кваліфікації.

Етапи (стадії) кваліфікації кримінальних правопорушень залежно від характеру виконуваних кримінально-процесуальних дій: на стадії досудового розслідування, судового розгляду й ухвалення судових рішень, апеляційного та касаційного провадження.

Модуль 2. Кваліфікація кримінальних правопорушень за елементами й ознаками складу кримінального правопорушення.

Тема 4: Кваліфікація за об'єктом кримінального правопорушення.

Поняття об'єкта кримінального правопорушення. Структура суспільних відносин об'єкта кримінально-правової охорони та її значення в процесі кваліфікації кримінальних правопорушень. Встановлення механізму посягання на об'єкт кримінально-правової охорони. Класифікація та види об'єктів кримінального правопорушення, їх значення для кваліфікації. Предмет кримінального правопорушення. Співвідношення об'єкта і предмета кримінального правопорушення, їх відмінність. Загальні та спеціальні (додаткові) ознаки предмета кримінального правопорушення. Значення предмета кримінального правопорушення для кваліфікації. Поняття потерпілого від вчинення кримінального правопорушення, його значення для кваліфікації.

Тема 5: Кваліфікація за ознаками об'єктивної сторони кримінального правопорушення.

Об'єктивна сторона кримінального правопорушення та її значення для кваліфікації. Встановлення суспільно небезпечного діяння (дії чи бездіяльності), його ознак та форм як необхідна умова кваліфікації кримінальних правопорушень. Суспільно небезпечні наслідки діяння та їх значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Поняття та види суспільно-небезпечних наслідків. Поділ складів кримінальних правопорушень на матеріальні, формальні та усічені, його значення для встановлення моменту закінчення кримінального правопорушення. Встановлення характеру і розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, як обов'язкова умова правильної кваліфікації. Причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням і суспільно небезпечними наслідками та його значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Особливості встановлення причинного зв'язку у кримінальних правопорушеннях, передбачених статтею кримінального закону з

бланкетною диспозицією. Місце, час, обстановка, спосіб, засоби вчинення кримінального правопорушення та їх значення для кваліфікації.

Тема 6: Кваліфікація за ознаками суб'єкта кримінального правопорушення.

Поняття суб'єкта кримінального правопорушення: його ознаки та види суб'єктів. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення. Особливості кваліфікації співучасті у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом.

Особливості кваліфікації та види відповідальності юридичних осіб у кримінальному праві. Застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Осудність та неосудність. Критерії встановлення неосудності (медичний та психологічний). Правила Мак-Натена 1843 року при встановленні стану неосудності у кримінальному праві Англії та США. Поняття «непереборного імпульсу» в американському кримінальному праві. Обмежена осудність, її значення для кваліфікації кримінальних правопорушень.

Тема 7: Кваліфікація за ознаками суб'єктивної сторони кримінального правопорушення.

Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення та її значення для кваліфікації. Вина як ознака суб'єктивної сторони: поняття та значення. Умисел як форма вини, зміст інтелектуальної, вольової ознак умисної вини. Кваліфікація кримінальних правопорушень при прямому і непрямому умислах, а також при заздалегідь обдуманому умислі або такому, що виник раптово; при визначеному, невизначеному та альтернативному видах умислу. Кваліфікація кримінальних правопорушень, що вчинюються з необережною формою вини. Відмежування в процесі кваліфікації кримінально протиправної самовпевненості від непрямого умислу та кримінально протиправної недбалості від казусу. Мотив і мета як ознаки суб'єктивної сторони кримінального правопорушення. Значення

встановлення мотиву і мети для правильної кваліфікації кримінальних правопорушень. Помилка і її значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Юридична помилка та її види. Фактична помилка та її види.

Модуль 3. Спеціальні положення кваліфікації кримінальних правопорушень.

Тема 8. Кваліфікація незакінченої кримінально протиправної діяльності.

Поняття та види стадій вчинення кримінального правопорушення та їх значення для кваліфікації. Кваліфікація закінченого кримінального правопорушення. Кваліфікація готування та замаху на вчинення кримінального правопорушення. Особливості кримінальної відповідальності за готування до вчинення кримінального правопорушення, її обмежувальний характер (ч. 2 ст. 14 КК).

Особливості відображення в процесуальних документах кваліфікації незакінченої кримінально протиправної діяльності.

Добровільна відмова, її поняття, ознаки та правові наслідки. Встановлення можливості добровільної відмови на різних стадіях вчинення кримінального правопорушення. Дійове каяття: поняття, значення для кваліфікації кримінальних правопорушень та правові наслідки. Відмежування добровільної відмови від дійового каяття та відмови від повторення дії.

Тема 9: Кваліфікація співучасті у кримінальному правопорушенні.

Загальні положення теорії кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті, підстави та межі кримінальної відповідальності за співучасть у вчиненні кримінального правопорушення. Поняття та ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні. Види співучасників кримінального правопорушення та кваліфікація їх діянь. Кваліфікація кримінальних правопорушень в залежності від форм співучасті. Особливості відображення в процесуальних документах кваліфікації кримінально протиправної діяльності співучасників.

Кваліфікація співучасті у кримінальному правопорушенні залежно від ролі співучасника – виконавець (співвиконавець), організатор, підбурювач, пособник. Кваліфікація співучасті у кримінальному правопорушенні залежно від форми співучасті: проста і складна, без попередньої змови, за попередньою змовою, організованою групою чи злочинною організацією. Кваліфікація співучасті у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, при ексцесі виконавця, провокації вчинення кримінального правопорушення, при невдалому підбурюванні або пособництві, при добровільній відмові співучасників.

Акцесорна концепція співучасті. Концепція самостійної відповідальності співучасників в країнах англо-американської правової системи та концепція «еквівалентності причин». Поняття колективної відповідальності.

Кваліфікація причетності до вчинення кримінального правопорушення: її види, відмінність від співучасті.

Тема 10: Кваліфікація кримінальних правопорушень при множинності та при конкуренції кримінально-правових норм.

Кваліфікація множинності кримінальних правопорушень. Поняття і види множинності. Одиначне кримінальне правопорушення як елемент множинності. Види одиначних кримінальних правопорушень та їх значення для кваліфікації. Кваліфікація повторності кримінальних правопорушень, поняття, ознаки та види повторності. Відмінність повторності кримінальних правопорушень від продовжуваного кримінального правопорушення. Кваліфікація кримінальних правопорушень за сукупністю: поняття, види, значення для кваліфікації. Кваліфікація рецидиву: поняття, ознаки, види та значення рецидиву для кваліфікації.

Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм. Поняття, ознаки, види конкуренції кримінально-правових норм. Конкуренція кримінально-правових норм, що співвідносяться як «загальна» і «спеціальна» норми та як «частка» і «ціле». Відмежування конкуренції норм від ідеальної та реальної сукупності кримінальних правопорушень. Подолання

темпоральної конкуренції при вирішенні питання щодо зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг усього	Голинах Лекції	Практичні заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні положення кваліфікації кримінальних правопорушень.				
1		Тема 1. Поняття кваліфікації кримінальних правопорушень. Суспільно-небезпечне діяння як фактична підстава кваліфікації. Склад кримінального правопорушення як юридична підстава кваліфікації. Гносеологічні та формально-логічні засади кваліфікації кримінальних правопорушень. Кваліфікація кримінальних правопорушень як дедуктивна операція, що відповідає вимогам і правилам категоричного силогізму. Розмежування кримінальних правопорушень як важлива складова у процедурі їх кваліфікації. Результати кваліфікації кримінальних правопорушень та їх закріплення в актах кримінального провадження. Відмежування кримінальних правопорушень від діянь, що не є кримінально протиправними.	12	2	2	8
2		Тема 2. Види кваліфікації кримінальних правопорушень. Офіційна (легальна) та неофіційна кваліфікація. Кваліфікація кримінальних правопорушень органами досудового розслідування, органами дізнання, слідчим, прокурором на різних етапах досудового розслідування кримінального провадження. Кваліфікація кримінальних правопорушень судом на різних стадіях судового провадження. Доктринальна та звичайна (буденна) кваліфікація. Правильна та неправильна (помилкова) кваліфікація кримінальних правопорушень. Недостатня та надлишкова кваліфікація.	12	2	2	8
3		Тема 3. Принципи та етапи кваліфікації кримінальних правопорушень. Поняття та види принципів кваліфікації кримінальних правопорушень, їх значення для правильного застосування закону. Законність та об'єктивність як принципи кваліфікації кримінальних правопорушень.	12	2	2	8

		<p>Точність і повнота як базові принципи кваліфікації кримінальних правопорушень. Принципи індивідуальності кваліфікації та вирішення спірних питань на користь особи, дії якої кваліфікуються, недопустимість подвійного інкримінування.</p> <p>Етапи кваліфікації. Встановлення фактичних обставин кримінального правопорушення, обрання кримінально-правових норм та їх тлумачення в процесі кваліфікації. Порівняння ознак вчиненого (фактичний склад) з ознаками складу кримінального правопорушення, що визначений у кримінальному законі. Юридичне закріплення кваліфікації.</p> <p>Етапи (стадії) кваліфікації кримінальних правопорушень.</p>				
		Модуль 2. Кваліфікація кримінальних правопорушень за елементами й ознаками складу кримінального правопорушення.				
4		<p>Тема 4: Кваліфікація за об'єктом кримінального правопорушення. Поняття об'єкта кримінального правопорушення. Структура суспільних відносин об'єкта кримінально-правової охорони та її значення в процесі кваліфікації кримінальних правопорушень. Встановлення механізму посягання на об'єкт кримінально-правової охорони. Види об'єктів кримінального правопорушення, їх значення для кваліфікації. Предмет кримінального правопорушення та його співвідношення об'єктом. Значення предмета кримінального правопорушення у процесі кваліфікації. Поняття потерпілого від вчинення кримінального правопорушення, його значення для кваліфікації.</p>	12	2	2	8
5		<p>Тема 5: Кваліфікація за ознаками об'єктивної сторони. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення та її значення для кваліфікації. Встановлення суспільно небезпечного діяння, його ознак та форм як необхідна умова кваліфікації кримінальних правопорушень. Поняття та види суспільно-небезпечних наслідків, їх значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Поділ складів кримінальних правопорушень на матеріальні, формальні та усічені, його значення для встановлення моменту закінчення кримінального правопорушення. Причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням і суспільно небезпечними наслідками та його значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Особливості встановлення</p>	12	2	2	8

		причинного зв'язку у кримінальних правопорушеннях, передбачених статтею кримінального закону з бланкетною диспозицією. Факультативні ознаки об'єктивної сторони та їх значення для кваліфікації кримінальних правопорушень.				
6		Тема 6. Кваліфікація за ознаками суб'єкта кримінального правопорушення. Поняття суб'єкта кримінального правопорушення: його ознаки та види суб'єктів. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення. Особливості кваліфікації співучасті у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом. Особливості кваліфікації та види відповідальності юридичних осіб у кримінальному праві. Застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Осудність та неосудність. Критерії встановлення неосудності (медичний та психологічний). Правила Мак-Натена 1843 року при встановленні стану неосудності у кримінальному праві Англії та США. Поняття «непереборного імпульсу» в американському кримінальному праві. Обмежена осудність, її значення для кваліфікації кримінальних правопорушень.	12	2	2	8
7.		Тема 7: Кваліфікація за ознаками суб'єктивної сторони кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення та її значення для кваліфікації. Вина як ознака суб'єктивної сторони: її поняття та значення. Умисел як форма вини, зміст інтелектуальної та вольової ознак умисної вини. Кваліфікація кримінальних правопорушень при прямому і непрямому умислах, а також при заздалегідь обдуманому умислі або такому, що виник раптово; при визначеному, невизначеному та альтернативному видах умислу. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень, що вчинюються з необережною формою вини. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони та їх значення для кваліфікації. Помилка і її значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Юридична помилка та її види. Фактична помилка та її види.	12	2	2	8
		Модуль 3. Спеціальні положення				

		кваліфікації кримінальних правопорушень.				
8		<p>Тема 8. Кваліфікація незакінченої кримінально протиправної діяльності. Поняття та види стадій вчинення кримінального правопорушення та їх значення для кваліфікації. Кваліфікація закінченого кримінального правопорушення. Кваліфікація готування та замаху на вчинення кримінального правопорушення. Особливості кримінальної відповідальності за готування до вчинення кримінального правопорушення, її обмежувальний характер (ч. 2 ст. 14 КК). Особливості відображення в процесуальних документах кваліфікації незакінченої кримінально протиправної діяльності. Добровільна відмова, її поняття, ознаки та правові наслідки. Встановлення можливості добровільної відмови на різних стадіях вчинення кримінального правопорушення. Дійове каяття: поняття, значення для кваліфікації кримінальних правопорушень та правові наслідки. Відмежування добровільної відмови від дійового каяття та відмови від повторення дії.</p>	12	2	2	8
9		<p>Тема 9: Кваліфікація співучасті у кримінальному правопорушенні. Загальні положення теорії кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті, підстави та межі кримінальної відповідальності за співучасть у вчиненні кримінального правопорушення. Поняття та ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні. Види співучасників кримінального правопорушення та кваліфікація їх діянь. Кваліфікація кримінальних правопорушень в залежності від форм співучасті та видів співучасників. Кваліфікація співучасті у кримінальному правопорушенні залежно від форми співучасті: проста і складна, без попередньої змови, за попередньою змовою, організованою групою чи злочинною організацією. Кваліфікація співучасті у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, при експесі виконавця, провокації вчинення кримінального правопорушення, при невдалому підбурюванні або пособництві, при добровільній відмові співучасників. Акцесорна концепція співучасті. Концепція самостійної відповідальності співучасників в країнах англо-американської правової системи та концепція «еквівалентності причин». Кваліфікація</p>	12	2	2	8

		причетності до вчинення кримінального правопорушення: її види, відмінність від співучасті.				
10		Тема 10: Кваліфікація кримінальних правопорушень при множинності та при конкуренції кримінально-правових норм. Поняття і види множинності. Одиничне кримінальне правопорушення як елемент множинності. Види одиничних кримінальних правопорушень та їх значення для кваліфікації. Кваліфікація повторності кримінальних правопорушень, поняття, ознаки та види повторності. Відмінність повторності кримінальних правопорушень від продовжуваного одиничного кримінального правопорушення. Кваліфікація кримінальних правопорушень за їх сукупністю: поняття, види, значення для кваліфікації. Кваліфікація рецидиву: поняття, ознаки, види та значення рецидиву для кваліфікації. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм.: поняття, ознаки, види конкуренції. Конкуренція кримінально-правових норм, що співвідносяться як «загальна» і «спеціальна» норми та як «частка» і «ціле». Відмежування конкуренції норм від ідеальної та реальної сукупності кримінальних правопорушень. Подолання темпоральної конкуренції при вирішенні питання щодо зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі.	12	2	2	8
		Разом	120 /4,0	20	20	80

5. *Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться наприкінці модулів (колоквіуми, контрольні роботи тощо).

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Максимальна кількість балів за складання заліку – 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття					I	
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль №3				
мах 6	мах 8	мах 6		мах 20	Мах 60	Мах 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Мах 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Мах 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.

	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Диференційований залік	100	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.

	90	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на запитання за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	70	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на запитання за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
зараховано	60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на запитання.
не зараховано	55	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

**7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти
денної форми навчання**

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка	Визначення	Оцінка	Оцінка
--------	------------	--------	--------

за шкалою ECTS		за національною шкалою для заліку	за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

8. *Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни*

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кримінальний кодекс України : [Електронний ресурс]. Режим доступу: [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>]
3. Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах URL: <http://www.scourt.gov.ua> (дата звернення: 10.09.2021).
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0013700-05>
4. Рішення Європейського Суду з прав людини : [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_947#Text

Література

Основна література:

1. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / за заг. ред В.В. Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.
2. Велика українська юридична енциклопедія. Харків: Право. Т.17: Кримінальне право. 2017. 1064 с.

3. Основи кваліфікації злочинів. : навч. посібник / М.І. Панов, Ю.П. Дзюба, І.О.Зінченко та ін.. – Харків: Право, 2019. – 384 с.

4. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, В. І. Борисов та ін.; за ред.: В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 584 с.

5. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник /За ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І.Тютюгіна. 6-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2020. 768 с.

6. Кваліфікація злочинів : навч. посіб. / [Г. М. Анісімов, О. О. Володіна, І. О. Зінченко та ін.] ; за ред. М. І. Панова. Вид. 2-ге, допов. та випр. Х. : Право, 2017. 360 с.

7. Панов М. І. Загальні засади кваліфікації злочинів : лекція / М. І. Панов. Х. : Право, 2016. 104 с.

8. Тацій В.Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві: монографія Харків: Право, 2016. 256 с.

9. Ус О.В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації : лекції / О. В. Ус. Харків : Право, 2018. 368 с

10. Хавронюк М.І. Проступок, його сутність і порядок досудового розслідування та судового розгляду: новітні середньо азійські підходи порівняно з уже відомими. Право України. 2020. № 2. С. 119-137.

11. Зінченко І.О. Кваліфікація злочинів при їх множинності та конкуренції кримінально-правових норм: навч. посіб. / І.О. Зінченко. – Харків: Право, 2017. – 114 с.

Додаткова література:

1. Антипов В.І. Кримінальний кодекс України в контексті міжнародного права та практики Європейського Союзу з прав людини: правові норми, судова практика, науково-практичний коментар / В.І.Антипов. – Харків: Право, 2019.- 1200с.

2. Кримінальне право України і Англії: порівняльний аналіз (окремі питання Загальної частини): навчальний посібник для студентів II курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 293 «Міжнародне право»/2-ге електронне видання, переробл. та допов.// С.О. Харитонов, Ю.П. Дзюба, І.О. Зінченко, І.В. Самощенко, К.М. Оробець, А.С. Осадча. - Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. – 146 с.

3. Орловський Р.С. Теоретичні та методологічні проблеми інституту співучасті у кримінальному праві України: монографія /Р.С. Орловський. – Харків: Право, 2019. – 624с.

4. Петришин О.В., Зінченко О.В. Правова карта сучасного світу: навч.посіб.для студентів-магістрів юрид.вищ.навч.закл.і ф-тів / О.В.Петришин, О.В. Зінченко.- Харків: Право, 2018. – 508 с.

5. Пономаренко Ю.А. Загальна теорія визначення караності кримінальних правопорушень: монографія .- Харків: Право, 2020. – 720с.

6. Хавронюк М.І. Проступок, його сутність і порядок досудового розслідування та судового розгляду: новітні середньо-азійські підходи порівняно з уже відомими // Право України. – 2020. – № 2. – С. 119-137.

7. Велика українська юридична енциклопедія. – Харків: Право. – Т.17: Кримінальне право. – 2017.- 1064 с.

8. Колос М.І. Українське кримінальне право: походження, розвиток і сучасність: монографія /М.І.Колос. – Київ: ВД «Освіта України», 2019.- 836с.

9. Кузьмін Е.Е. Кримінальне право зарубіжних країн: навчально-методичний посібник /передмова Є.Л.Стрельцова. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018.- 96с.

10. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд / О.М. Дроздов, О.В. Дроздова; за заг. ред. О.М. Дроздова, М.С. Ковтун, В.І. Ковтуна. – Харків: Видавничий буд-к «Фактор», 2018. – 624 с.

11. Шаблистий В. В. Нові виклики зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі. Вісник Кримінологічної асоціації України : зб. наук. пр. / Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кримінолог. асоціація України. 2017. - № 1 (15). - С. 159-166.

12. Гродецький Ю.В. Загальні правила кваліфікації кримінального правопорушення з урахуванням його стадій. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2021. № 2(16). С. 310 – 325.

13. Іваніна Ю. В. Застосування бланкетної норми під час кримінально-правової кваліфікації. Кримінально-правове, кримінологічне та кримінально-виконавче забезпечення прав і свобод людини і громадянина : матеріали круглого столу (м. Запоріжжя, 10 березня 2017 р.) / за ред. О. П. Рябчинської. Запоріжжя : КПУ, 2017. С. 42–44.

14. Іваніна Ю. В. Підходи щодо виокремлення підстав кримінально-правової кваліфікації в теорії кримінального права: ретроспектива та сучасний стан. *Право та державне управління*. 2018. № 2 (31). Т. 2. С. 168–174.

15. Іваніна Ю. В. Значення рішень ЄСПЛ для кримінально-правової кваліфікації. Шості харківські кримінально-правові читання «Україна на кримінально-правовій карті світу» : тези доп. та наук. повідомл. учасників міжнар. наук. практ. конф. студентів та аспірантів (м. Харків, 13 жовтня 2017 р.) / редкол.: В. Я. Тацій (гол. ред.) та ін. ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава мудрого. Харків : Право, 2017. С. 57–58.

16. Іваніна Ю. В. Судова практика національних судів загальної юрисдикції як підстава кримінально-правової кваліфікації. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 1. С. 264–267.

17. Іваніна Ю. В. Субсидіарне застосування правових норм при кримінально-правовій кваліфікації. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 295–299.

18. Ус О. В. Алгоритми кваліфікації у кримінальному праві. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. № 2. С. 91-95.

19. Ус О. В. Формула кваліфікації в кримінальному праві. *Право і суспільство*. 2021. № 3. С. 128 – 136.
20. Ус О. В. Кваліфікація малозначного діяння. Держава та регіони. Серія: Право. 2018. № 2 (60). С. 58 – 63.
21. Ус О. В. Кваліфікація злочину за ознаками об'єктивної сторони складу злочину. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. 2017. Випуск 47. Том 3. С. 101 – 106.
22. Любавіна В.П. Вина як кримінально-правова категорія та її вплив на кваліфікацію злочину. *Молодий вчений*. 2021. № 6 (94). С. 68 – 71.
23. Ус О. В. Кваліфікація злочину при конкуренції загальної та спеціальної кримінально-правових норм. *JURNALUL JURIDIC NAȚIONAL: TEORIE ȘI PRACTICĂ • НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА • NATIONAL LAW JOURNAL: THEORY AND PRACTICE*. MAI 2019. С. 136 – 140.
24. Оробець К.М. Кваліфікація кримінальних правопорушень: проблема визначення та методологічні аспекти дослідження. *Правова держава*. 44-2021. С. 125 – 131.

Інтернет-ресурси

- Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>
- Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» - <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>
- Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>
- Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>
- Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
- Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України -
<https://minjust.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс
кафедри адміністративного права. URL: [http://
library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category
&id=605:administratyvna-protsedura&Itemid=151](http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=605:administratyvna-protsedura&Itemid=151)